

2 ÅR EFTER STARTEN PÅ NAKUUSA

ELSE CHRISTENSEN

14:04

2 ÅR EFTER STARTEN PÅ NAKUUSA

ELSE CHRISTENSEN

KØBENHAVN 2014
SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

2 ÅR EFTER STARTEN PÅ NAKUUSA

Afdelingsleder: Anne-Dorthe Hestbæk
Afdelingen for børn og familie

ISSN: 1396-1810
e-ISBN: 978-87-7119-228-5

Layout: Hedda Bank
Forsidefoto: Polfoto
Netpublikation
Tryk: Rosendahls – Schultz Grafisk A/S

© 2014 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
Herluf Trolles Gade 11
1052 København K
Tlf. 33 48 08 00
sfi@sfi.dk
www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.

INDHOLD

	FORORD	7
	RESUMÉ	9
1	INDLEDNING	13
	Youth Forum i oktober 2011	14
	SFI's første rapport: NAKUUSA – vi vil og vi kan	15
	SFI's anden rapport: Ung i det grønlandske samfund	16
	SFI's tredje rapport: 2 år efter starten på NAKUUSA	17
	SFI's sidste rapport, der følger NAKUUSA	18
2	DE UNGE I DENNE UNDERSØGELSE	19
	Alder, skoleklasse og uddannelse	20
	Bopæl	20
	Familieforhold og bolig	21
	Popularitet og venner	22

	Drømme om fremtiden	23
	Ændringer fra 2011 til 2013	24
3	DE UNGES OPMÆRKSOMHED PÅ SOCIALE FORHOLD	25
	Vigtigt, at unge tager del i debatten	25
	Har også i 2013 en nogenlunde viden	26
	De unge har deres viden fra flere forskellige kilder	27
	Sociale forhold, som de unge ser	27
	Tidligt forbrug af cigaretter, hash og alkohol	28
	Forældres brug af alkohol og hash	28
	Seksuelle overgreb	29
	Druk og kriminalitet	29
	Svag skolegang, ingen uddannelse og intet arbejde	30
	Unge psykiske vanskeligheder	30
	Unge hjælper unge	31
	Sammenfatning	32
4	SOCIALE PROBLEMER, DER SKAL GØRES NOGET VED	35
	Problemfyldt brug af alkohol, cigaretter og hash	36
	Seksuelle overgreb	36
	Individuelle problemer	37
	Sammenfatning	38
5	HVEM HAR ANSVARET FOR AT HANDLE	39
6	SAMMENFATNING	41
	Svar på de fem spørgsmål	42
	RELEVANT LITTERATUR	45
	SFI-RAPPORTER SIDEN 2013	49

FORORD

Gennem de senere år har man i Grønland i stigende grad været opmærksom på børns rettigheder, specielt de rettigheder, der er formuleret i FN's børnekonvention. Departementet for Familie og Justitsvæsen, Grønlands Selvstyre samt UNICEF Danmark gennemfører således i fællesskab projektet NAKUUSA, der sigter på at forbedre børns vilkår og sikre deres grundlæggende rettigheder i overensstemmelse med FN's Børnekonvention.

Projektet NAKUUSA løber fra 2011 til 2015. Det indeholder en række aktiviteter, som fx Børnetopmøde i Ilulissat, etablering af et Børnepanel og årlig deltagelse i eksisterende begivenheder, eksempelvis Børnets dag og Børnekonventionens fødselsdag. En del af projektet undersøger børn og unges viden om og holdning til sociale muligheder og sociale vanskeligheder. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd udarbejder hvert år en mindre rapport om de unges viden og holdninger. Rapporternes formål er blandt andet at bidrage til debat om de emner som fx selvværd, tilknytning og opdragelse, fritid, overgreb og misbrug, samt seksualitet, der bliver belyst, i NAKUUSAs aktiviteter.

Arnavaraq Jørgensen fra UNICEF Danmark og Klaus Møller fra Departementet for Familie og Justitsvæsen takkes for godt samarbejde undervejs.

Rapporten er udarbejdet af seniorforsker, mag.art. Else Christensen. Cand.jur. Inger Koch-Nielsen, tidligere forskningsleder ved SFI, har været ekstern referee på rapporten.

Undersøgelsen er iværksat på foranledning af UNICEF Danmark og Departementet for Familie og Justitsvæsen.

København, maj 2014

AGI CSONKA

RESUMÉ

Gennem de senere år har man i Grønland arbejdet på at sikre børns rettigheder, specielt de rettigheder, der er formuleret i FN's børnekonvention. Departementet for Familie og Justitsvæsen, Grønlands Selvstyre samt UNICEF Danmark gennemfører således i fællesskab projektet NAKUUSA, der sigter på at forbedre børns vilkår og sikre deres grundlæggende rettigheder i overensstemmelse med FN's Børnekonvention. En del af dette arbejde handler om at arbejde for, at børn skal have viden om sociale muligheder og sociale vanskeligheder. Projektet løber fra 2011 til 2015 og SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd udarbejder i alt fire rapporter, der følger denne del af NAKUUSA.

Denne rapport er den tredje af de fire rapporter. Rapportens hovedspørgsmål er, om der er sket ændringer med hensyn til viden om og holdning til sociale spørgsmål for en gruppe unge, der i 2011 deltog i Youth Forum i Ilulissat i Grønland.

Siden 2011 har der i forbindelse med projektet NAKUUSA foregået en række aktiviteter, der sigter på at involvere unge mere i debat om sociale spørgsmål, herunder at de får en bedre viden om sociale forhold og mere aktivt forholder sig til spørgsmål om sociale muligheder og sociale problemer.

RESULTATER

Der er ikke sket ændringer med hensyn til, hvad de unge selv mener, de ved om sociale muligheder og sociale problemer. Der er dog den bias, at en forudsætning for at deltage i Youth Forum var såvel viden om som interesse for sociale forhold. De unge, der deltog i Youth Forum, har derfor formentlig allerede i 2011 haft en større viden end deres jævnaldrende. Der er dog sket den ændring, at de unge i 2013 anfører langt flere kilder til deres viden.

Der er ikke sket nogen ændringer med hensyn til, hvor meget de unge taler om sociale problemer. Cirka hver fjerde ung finder det svært at tale om sociale problemer og taler kun sjældent om dem – det gælder både i 2011 og i 2013.

De unge har stort set samme prioritering af alvoren af sociale problemer i 2011 og i 2013. De nævner unges tidlige start med forbrug af cigaretter, hash og alkohol samt forældres brug af alkohol og hash som de største problemer. Dernæst kommer seksuelle overgreb mod børn samt druk og kriminalitet. I 2013 er der dog flere unge, der nævner det som et problem, at der er mange unge, der ikke får nogen erhvervsuddannelse efter folkeskolen.

Både i 2011 og i 2013 fremhæver de unge, at ansvaret for at handle med henblik på at få løst de sociale problemer først og fremmest ligger hos forældrene. Det er de færreste unge, der mener, at ansvaret ligger hos landspolitikere eller kommunalpolitikere. I 2011 mener mange unge desuden, at politiet har et stort ansvar for at handle, mens de unge i 2013 i højere grad mener, at unge selv har et ansvar, ligesom de i højere grad peger på et ansvar hos psykologer, skoler samt ansatte i departementer og kommuner.

PERSPEKTIVER

En forsigtig tolkning af undersøgelsens resultater tyder på, at de unge ser det at have ansvar for at løse sociale problemer som noget, der i høj grad er knyttet til konkrete personer. De ser det ikke som et ansvar, der er knyttet til et lands struktur, organisation eller politiske ledelse.

Det kan derfor være relevant i højere grad at dreje de unges opmærksomhed i retning af, at de i højere grad bliver opmærksomme på samspillet med samfund og individer, så det bliver muligt også at anvise politiske reformer og beslutninger som en del af løsningen af eventuelle vanskeligheder.

Undersøgelsens resultater må læses med det forbehold, at det kun er ganske få unge, som er indgået i undersøgelsen. Undersøgelsen handler om unge, der deltog i Youth Forum, den siger ikke noget generelt om alle unge.

GRUNDLAG

Undersøgelsen bygger på et spørgeskema med lukkede svarmuligheder.

- Skemaet blev besvaret af 37 unge af 39 unge, der deltog i Youth Forum i 2011
- Samme skema blev besvaret i 2013 af 28 unge, der alle havde deltaget i Youth Forum i 2011.

De unge har fået stillet samme spørgsmål under Youth Forum i 2011 og i 2013 med henblik på at undersøge, om der er sket ændringer i de unges svar.

Rapporten skal læses med det udgangspunkt, at der var 37 unge (af de 39 unge, der deltog i Youth Forum), der besvarede spørgsmålene.

INDLEDNING

Denne rapport er den tredje i rækken af i alt fire rapporter, hvor SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd følger arbejdet i projektet NAKUUSA (på dansk: Lad os være stærke).

Mange børn i Grønland har et svært liv (Christensen, Kristensen & Baviskar, 2009) – det kan både være på grund af forældrenes livsstil (fx med et stort forbrug af alkohol eller hash), omsorgssvigt, konflikter med jævnaldrende og børnenes egen livsstil, der også kan indeholde skadelige elementer.

Aktuelt er det grønlandske samfund meget optaget af at ændre forholdene og af at opbygge bedre livsvilkår for børn og unge. NAKUUSA er en del af dette arbejde. Projektets formål er at forbedre børns vilkår og at sikre deres grundlæggende rettigheder i overensstemmelse med FN's Børnekonvention.

NAKUUSA gennemføres af Departementet for Familie og Justitsvæsen, Grønlands Selvstyre og UNICEF Danmark. Projektet blev påbegyndt i januar 2011 og forventes at slutte i 2015. NAKUUSA består af en række aktiviteter, der skal sikre, at børns vilkår og rettigheder styrkes i Grønland. Såvel de afsluttede, de igangværende og de fremtidige projekter er beskrevet på projektets hjemmeside www.nakuusa.gl, hvor der både er en grønlandsk og en dansk tekst.

NAKUUSAs overordnede formål er, at børns vilkår og rettigheder skal styrkes. For at det skal lykkes, har man opstillet fire hovedområder for arbejdet (www.nakuusa.gl). De fire hovedområder er:

- Holdningsbearbejdelse og socialt ansvar
- Gennemgang af lovgivningen på børneområdet
- Styrkelse af frivilliges rolle
- Styrkelse af evalueringspraksis.

Denne rapport ligger inden for hovedområdet holdningsbearbejdelse og socialt ansvar, idet den undersøger børn/unges viden om og holdning til sociale muligheder og sociale vanskeligheder.

NAKUUSAs arbejde tager udspring i FN's Børnekonvention. Projektet har visioner om, at børn og unge skal have større kendskab til deres rettigheder, at forældre skal støttes, så de på bedste vis tager ansvar for deres børn, samt at samfundet skal sikre de bedst tænkelige vilkår for børn og unges opvækst og udvikling (www.nakuusa.gl).

For at fremme sine formål ønsker NAKUUSA blandt andet at få mere debat og diskussion om Grønlands børn og unge. Dette ønske er en del af baggrunden for den foreliggende rapport og for de tre øvrige SFI-rapporter om NAKUUSAs arbejde.

YOUTH FORUM I OKTOBER 2011

Den første store aktivitet i projektet NAKUUSA var et børnetopmøde – Youth Forum – som blev afholdt i Ilulissat i oktober 2011. Man ønskede, at deltagerne i topmødet skulle være cirka 40 unge i alderen 13-15 år fra alle dele af Grønland.

I løbet af 2011 blev børn/unge i alderen 13-15 år via opslag samt informationer via nettet og i pressen opfordret til at melde sig til at deltage. Kriteriet for at kunne deltage i Youth Forum var, at de unge allerede ved markeringen af ønsket om at deltage i topmødet skulle have gjort sig nogle tanker om børn og unges forhold, ligesom de i tilmeldingen kort skulle beskrive, hvad de tænkte. Tilsvarende skulle de redegøre for, hvad der var deres begrundelse for, at de gerne ville deltage, og for, hvilke tanker de gjorde sig om børn og unges vilkår. Endelig var det et ønske, at de unge skulle have gjort sig nogle overvejelser over, hvordan

de ville viderebringe erfaringerne fra topmødet, når de kom hjem efter mødet. Det sidste var, fordi arbejdet var planlagt til at skulle vedkomme alle børn/unge i Grønland, hvorfor man ville sikre sig, at tankerne, ideerne og diskussioner fra mødet kom ud i landet. 149 børn/unge tog imod opfordringen og meldte sig – det svarer til cirka 6 pct. af alle 13-15-årige i Grønland.

Ud over de individuelle begrundelser for et ønske om at deltage og de krav om interesse, der blev stillet, var der yderligere det kriterium, at topmødet skulle gennemføres med unge fra hele Grønland, dvs. med børn/unge fra såvel byer som bygder i alle fire store kommuner. Det betød, at man var nødt til at udvælge deltagerne, så de så bredt som muligt kunne dække hele landet.

For de unge, som levede op til kriterierne for deltagelse, blev der derfor udvalgt unge fra alle dele af Grønland (byer og bygder), således at deltagerkredsen havde kontakt med alle kommuner. Selvom der selvfølgelig ikke på nogen måde var tale om en repræsentativ udvælgelse, var hele Grønland dækket af deltagerkredsen. I alt 39 børn/unge kom til at være med i Youth Forum.

SFI'S FØRSTE RAPPORT: NAKUUSA – VI VIL OG VI KAN

Med udgangspunkt i hovedområdet om holdningsbearbejdelse og socialt ansvar blev de unge bedt om at udfylde et spørgeskema om deres holdning til og viden om sociale spørgsmål. Skemaet blev udfyldt af de unge som en del af ugens program.

I alt 37 af de unge udfyldte spørgeskemaet. Blandt disse 37 var der 22 piger og 15 drenge – forskellen afspejler blandt andet, at der var langt flere piger end drenge, der søgte om deltagelse i Youth Forum og blev optaget.

På baggrund af de udfyldte spørgeskemaer blev der udarbejdet en rapport (Christensen, 2012), som redegjorde for de 37 unges viden om og holdninger til sociale muligheder og (især) sociale problemer, hvorvidt de unge talte med jævnaldrende om sociale problemer, samt de unges vurdering af problemerne (hvor alvorlige, de unge mener, problemerne er), hvilket problemer der bør gøres noget ved, og hvem der har ansvaret for at gøre noget. Desuden blev der indhentet informationer, så der kunne gives en kort beskrivelse af de unge selv og deres familier.

Rapporten formidler resultaterne fra børnetopmødet. Der er således ikke tale om udsagn, som kan læses som dækkende for alle børn/unge i Grønland. Resultaterne dækker kun de 37 unge, der har udfyldt spørgeskemaet. Det skal i den forbindelse understreges, at rapporten ikke gengiver private erfaringer eller indeholder personlige oplysninger. De unge er udelukkende spurgt om deres viden og deres holdning, ikke om deres egne erfaringer. Rapporten er tilgængelig på www.sfi.dk og kan udskrives.

SFI'S ANDEN RAPPORT: UNG I DET GRØNLANDSKE SAMFUND

I oktober 2012 blev der indsamlet data til en ny rapport i forbindelse med NAKUUSA. I alt 373 unge fra de tre ældste klasser i fire skoler i byer og to skoler i bygder fra alle fire kommuner blev bedt om at udfylde et spørgeskema med stort set samme indhold som det skema, de unge fra Youth Forum havde udfyldt. Ligesom i forbindelse med den første rapport med unge, der havde deltaget i Youth Forum, var der en stor del af de unge, der angav, at de fandt det vigtigt, at unge var med i debatten om sociale problemer, samtidig med at det var de færreste unge, der havde talt med andre unge om problemerne.

De unge var desuden karakteriserede ved, at de i høj grad havde en normativ viden om sociale problemer. Det vil sige, at deres viden primært handlede om, hvad der var rigtig og forkert adfærd, og ved et ønske om, at folk begyndte at opføre sig anderledes, mens der kun i mindre grad blev formuleret en viden om indholdet i og konsekvenserne af den adfærd, der blev karakteriseret som ”forkert”. Et eksempel var det forhold, at mange forældre (efter de unges opfattelse) havde alkoholproblemer, og at dette blev karakteriseret som et socialt problem, samtidig med at det var sparsomt, hvad der blev formuleret om den betydning, forældres alkoholproblemer kunne have for deres børn. De unge har formentlig alligevel vidst en hel del om betydningen. I undersøgelsen tolkes svarene som et udtryk for, at de ikke har været vant til at tale om sådanne forhold.

De unge mente, der var mange sociale problemer, som det var vigtigt, der blev gjort noget ved. De udpegede markant forældrene som dem, der var ansvarlige for, at der skete noget.

Rapporten udkom i foråret 2013 og er tilgængelig på www.sfi.dk, hvorfra den kan udskrives.

SFI'S TREDJE RAPPORT: 2 ÅR EFTER STARTEN PÅ NAKUUSA

Den foreliggende rapport, som er den tredje i rækken af rapporter, som følger projektet NAKUUSA, er en opfølgning af svarene fra de unge på Youth Forum. Målet er at undersøge, om der er sket ændringer i de unges viden og vurderinger.

I efteråret 2013 blev der igen taget kontakt til de 37 unge, der havde udfyldt et spørgeskema på Youth Forum. Kontakten blev taget af Departementet for Familie og Justitsvæsen, som har haft forbindelse med de unge, og som har de unges navne og adresser (SFI har ikke haft adgang til navne og adresser).

Det viste sig, at en del af de unge var flyttet siden Youth Forum i Ilulissat. Nogle var flyttet sammen med forældrene, og man havde ikke den nye adresse, andre var flyttet til Danmark uden forældrene (muligvis på efterskole). Det lykkedes at få kontakt med 28 af de oprindelige 37 unge, og disse 28 unge udfyldte alle et nyt spørgeskema.

Blandt de 28 unge, der deltog i opfølgningen efter Youth Forum, var der 19 piger og 9 drenge. Der er således 3 piger og 6 drenge, som det ikke er lykkedes at få med i opfølgningen.

OPFØLGNINGENS FORMÅL

Opfølgningen ser på, om der er sket ændringer i de unges viden og holdninger siden afholdelsen af Youth Forum i oktober 2011. Specielt undersøges det:

- Om de unge i dag mener, de har en bedre viden om sociale muligheder og problemer, end de havde i 2011
- Om de unge i dag i højere grad taler om sociale problemer
- Hvordan de unge i dag vurderer sociale problemer, om der er samme prioritering af problemernes sværhedsgrad
- Om de unge i dag har samme vurdering af, hvilke sociale problemer der bør gøres noget ved
- Hvem de unge i dag mener primært har ansvaret for at handle, så problemerne kan blive afhjulpet.

Da der er så få unge med i undersøgelsen, kan der kun blive tale om en deskriptiv analyse, der fokuserer på, hvordan de unge i dag svarer, sammenlignet med dengang de deltog i topmødet.

De unges svar er ikke desto mindre et signal om, hvordan de unge tænker i dag i forhold til for 2 år siden. Et forbehold er dog, at det ikke er alle de unge, der deltog i Youth Forum, der også besvarer det nye spørgeskema.

Det skal understreges, at alle resultater kun kan betragtes som dækkende for de 28 unge, der udfyldte det seneste spørgeskema i efteråret 2013.

METODE

De unge udfyldte et tilsendt spørgeskema eller blev interviewet telefonisk af en medarbejder fra Departementet for Familie og Justitsvæsen.

Skemaet var en lettere forkortet udgave af det skema, der blev anvendt på Youth Forum. Der var således spørgsmål om de unges egen vurdering af deres viden om sociale muligheder og problemer, i hvilket omfang de talte med andre om sociale problemer, hvad de i særlig grad ser som sociale problemer for unge i Grønland, hvilke problemer de mener, der bør gøres noget ved, og hvem der har ansvaret for at gøre noget. Desuden var der nogle spørgsmål, der kunne klargøre de unges egne forhold med hensyn til uddannelse og ønsker for fremtiden samt deres forældres sociale forhold.

Der var ikke nogen spørgsmål om de unges egne erfaringer med hensyn til sociale problemer. Der blev udelukkende spurgt om deres viden, vurderinger og holdninger.

SFI'S SIDSTE RAPPORT, DER FØLGER NAKUUSA

Den samlede serie af rapporter afsluttes med en fjerde og sidste rapport, der forventes at udkomme i 2015. Der vil her være tale om en rapport, der bygger på stort set samme spørgeskema, der sendes til elever i de tre ældste klasser på forskellige skoler fra alle dele af Grønland.

I lighed med den foreliggende rapport er det målet at undersøge, om der er sket ændringer i almindelige skoleelevers holdninger og vurderinger med hensyn til sociale problemer.

DE UNGE I DENNE UNDERSØGELSE

I alt 28 af de 37 unge, der udfyldte et spørgeskema, da de deltog i Youth Forum i 2011, har også deltaget i denne undersøgelse. Det er ikke nogen stor andel af de unge, der har deltaget begge gange – i alt 76 pct. af de unge, der udfyldte et spørgeskema under Youth Forum, udfyldte også denne undersøgelses spørgeskema.

Ifølge medarbejderne fra NAKUUSA skyldes den lave andel af unge, der deltog begge gange, at der for en del unge havde været en række flytninger, og at man ikke havde de unges seneste adresse.

For at undersøge, om det er en tilfældig del af de unge fra Youth Forum, der deltager begge gange, sammenholdes oplysninger om alder og skoleklasse, bopæl, familieforhold, socialt netværk, venner fra skolen, popularitet, uddannelsesplaner og drømme om fremtiden. Disse oplysninger karakteriserer de unge på en række områder og gør det dermed sandsynligt, at man kan sammenligne svarene fra de unge i denne undersøgelse med svarene fra de unge, der deltog i Youth Forum.

Undersøgelsens mål er at få et signal om, i hvilket omfang det er muligt at tale om ændringer i de unges viden om og holdning til sociale problemer, herunder at se på, om der kan være svar knyttet til bestemte grupper unge, eller om svar og reaktioner kan antages at være fordelt tilfældigt.

ALDER, SKOLEKLASSE OG UDDANNELSE

De unge, der deltog i den første undersøgelse, fordelte sig på den måde, at 11 var født i 1996, 19 var født i 1997, og 8 var født i 1998. De unge, der udfyldte denne undersøgelses spørgeskema, fordeler sig lidt anderledes, idet 7 er født i 1996, 12 er født i 1997, og 8 er født i 1998.

Det fremgår, at det især er de ældste børn, der er faldet fra undersøgelsen, mens specielt de yngste fortsat deltager. Dette svarer til oplysningen om, at der primært er tale om, at de unge er flyttet og ikke har kunnet findes, idet unge, der fx er på efterskole i Danmark, eller som er gået i gang med en uddannelse, oftere vil være flyttet. 15 af de 28 unge, der har udfyldt spørgeskemaet, går ikke længere i skole. Af de resterende går 1 ung i 9. klasse, og 12 unge går i 10. klasse.

De unge, der ikke længere går i skole, oplyser alle, at de er gået i gang med en uddannelse. I alt 19 af de unge har allerede planer for deres videre uddannelse, 7 har endnu ikke helt klare planer, men regner med, at de får det, mens kun 2 unge endnu ikke har nogen planer. Sammenlignet med forholdene for jævnaldrende unge i Grønland er det en ekstraordinært stor del af de unge, der har planer om en uddannelse eller allerede er i gang med en uddannelse.

BOPÆL

Langt de fleste af de unge, der er med i denne undersøgelse, bor i Qaasuitsup Kommunia. Det samme var tilfældet i 2011, se tabel 2.1.

TABEL 2.1

Unge i undersøgelsen fordelt efter bopælskommune særskilt for undersøgelsesår. Antal.

Kommune	Antal 2011	Antal 2013
Qaasuitsup Kommunia	15	13
Qeqqata Kommunia	6	4
Kommuneqarfik Sermersooq	11	5
Kommune Kujalleq	6	6
I alt	38	28

De unge, som ikke er med i den fortsatte undersøgelse, og hvor NAKUUSA ikke har haft den aktuelle adresse, er i høj grad unge fra Kommuneqarfik Sermersooq.

I 2011 var der 28 unge, der boede i en by, og 10 unge, der boede i en bygd. I 2013 finder vi, at i alt 20 af de deltagende unge bor i en by, mens 7 unge bor i en bygd (og én ung har ikke oplyst, om vedkommende bor i en by eller en bygd). Det betyder, at der fortsat er nogle unge fra bygder, der er med i undersøgelsen.

FAMILIEFORHOLD OG BOLIG

I 2011 var der 32 unge af 36 unge i undersøgelsen, som i spørgeskemaet havde oplyst bopæl, der boede sammen med en eller begge forældre, mens 3 boede på skolehjem, og 1 boede på en døgninstitution.

I 2013 finder vi, at 17 af de unge oplyser, at de bor sammen med begge deres forældre. 2 bor sammen med deres mor og hendes mand, 1 bor hos en mor, som er enlig, og 1 bor hos en enlig far. Det vil sige, at der samlet er 21 af de nu 28 unge, der i 2013 bor sammen med en eller begge forældre.

1 ung oplyser at bo hos noget familie, 3 bor på skolehjem (børn fra bygder bor ofte på skolehjem i en by, mens de afslutter deres skolegang i folkeskolen), 2 bor i egen bolig, og 1 bor på en anden måde (ikke oplyst hvordan).

Bortset fra de 2 unge, som i 2013 bor i egen bolig, er der er således ikke de store ændringer med hensyn til, hvordan de unge bor.

Det ringe omfang af ændringer gælder også for oplysningerne om forældrenes arbejdsforhold. I 2011 var der 29 unge, hvis mor havde et arbejde, og 30 unge, hvis far havde et arbejde. I 2013 gælder det, at 23 af de 28 unge oplyser, at deres mor har et arbejde, mens 30 oplyser, at deres far har et arbejde.

Det fremgår, at der ikke er nogen tydelige forskelle mellem de unge, der deltog i såvel 2011 som 2013. I begge tilfælde er der tale om rimeligt velfungerende unge fra rimeligt velfungerende familier.

POPULARITET OG VENNER

For at finde ud af, hvad der i særlig grad lægges vægt på, når unge skal vurdere, hvad der betyder noget for, om man er populær blandt jævnaldrende, er der både i 2011 og i 2013 stillet en række spørgsmål om, hvad der betyder noget for, om man er populær eller ej. Se tabel 2.2, hvor svarene henholdsvis i 2011 og 2013 er oplyst i procenter, og hvor udsagnene om, hvad der betyder noget for populariteten, er anført i rækkefølge efter, hvor der er givet flest, næstflest osv. positive svar i 2013.

TABEL 2.2

Andelen af unge i undersøgelsen, der angiver, at bestemte egenskaber betyder noget for, om man er populær eller ej, særskilt for undersøgelsesår. Procent.

Det har betydning, hvis man er:	2011	2013
Sød og venlig	91	89
God til at sige sin mening, når noget bliver drøftet	80	86
God til at finde på noget at lave sammen	81	82
God til at holde på en hemmelighed	56	64
En, der ikke siger for meget om andre	80	61
En med mange venner	68	54
God til sport	45	54
Dygtig i skolen	45	46
En, der ser godt ud	38	36
En med smart tøj	36	36
En, der har en flot mobiltelefon	12	14
Antal i alt	36*	28

Anm.: Der er mulighed for flere svar fra hver enkelt ung.

Der er ikke sket de store ændringer i, hvad der svares henholdsvis i 2011 og 2013. Den eneste undtagelse er udsagnet om, at det har en betydning for populariteten, hvis man lader være med at sige for meget om andre. I 2011 er 80 pct. af de unge enige i dette udsagn, mens det kun gælder for 61 pct. i 2013. Måske er det et udtryk for, at man taler mere om andre, efterhånden som man bliver ældre.

I 2011 blev der fundet enkelte forskelle mellem piger og drenge. Der var en større andel af pigerne, for hvem det betød noget at sige sin mening, når noget blev drøftet, ligesom pigerne lagde større vægt på, at man lod være med at sige for meget om andre og i højere grad end drengene lagde vægt på, at det betød noget, at man var god i skolen. Drengene lagde i højere grad end pigerne vægt på betydningen af, at man var god til sport. Allerede i 2011 var der flere piger end drenge med i under-

søgelsen, og da forskellen er endnu mere markant i 2013, er der i 2013 ikke medtaget en opdeling efter køn.

De unge er desuden spurgt om, hvorvidt de mest er venner med piger eller med drenge. Her er der sket en ændring, idet langt de fleste i 2013 angiver, at de både er venner med piger og drenge, i alt 21 unge (svarende til 75 pct.) giver dette svar.

DRØMME OM FREMTIDEN

I 2011 blev de unge spurgt om deres drømme i fremtiden. I 2013 blev spørgsmålene gentaget. I tabel 2.3 er svarene listet op, således at den drøm, der var flest unge, der havde, står øverst, og de øvrige drømme derefter er anført i faldende rækkefølge.

TABEL 2.3

Andelen af unge i undersøgelsen, der angiver at have bestemte drømme, særskilt for undersøgelsesår. Procent.

Drømmer om at:	2011	2013
Være et glad menneske	95	100
Få en uddannelse	97	96
Synes, at livet er spændende	84	93
Hjælpe andre	76	86
Komme ud at rejse	78	79
Bo i Grønland	62	75
Få børn	62	75
Få en fast partner	59	75
Få min uddannelse i Grønland	27	36
Antal i alt	37	28

Igen finder vi stort set samme andel af unge inden for de fleste af de nævnte mulige drømme, både i 2011 og i 2013. Lidt større andel nævner i 2013, at de drømmer om at bo i Grønland, at de drømmer om at få en fast partner, og at de drømmer om at få børn. Alle tre svar kan ses som et udtryk for, at de unge er blevet lidt ældre.

Når flere drømmer om at bo i Grønland, kan der være tale om, at de er blevet opmærksomme på, at det er vigtigt at bo i landet, for at det fortsat kan eksistere. Men det behøver selvfølgelig ikke at være det, der er sket – antallet af besvarelser er så lille, at de måske slet ikke skal tolkes.

Ønsket om at få en fast partner og om at få børn er med større sandsynlighed noget, der er knyttet til det, at de unge er blevet ældre.

ÆNDRINGER FRA 2011 TIL 2013

Målet med at beskrive de unge, der deltog i undersøgelsen henholdsvis i 2011 og 2013, var specielt at se på, om det var en særlig del af de unge, som var faldet ud af undersøgelsen. Det mest markante her er, at det især er de ældste unge, der ikke længere er med, mens det ikke tyder på, at det er unge med særlige holdninger eller særlig sociale forhold, der ikke længere er med.

DE UNGES OPMÆRKSOMHED PÅ SOCIALE FORHOLD

Ligesom i 2011 er emnet i denne del af skemaet først nogle spørgsmål om, hvor vigtigt den unge synes, det er, at der er unge med i den sociale debat, herunder hvilken interesse de selv har i debatten, og hvorvidt de taler med andre om sociale muligheder og sociale problemer. Hertil kommer nogle spørgsmål om, hvor meget den unge selv synes, hun/han ved om sociale forhold, og hvor hun/han har sin viden fra. Endelig er der en række spørgsmål om, hvilke sociale forhold de unge i særlig grad ser som sociale problemer.

VIGTIGT, AT UNGE TAGER DEL I DEBATTEN

I alt 24 af de 28 unge mener i 2013, at det ubetinget er vigtigt, at de unge tager del i debatten, mens de sidste 4 mener, det er vigtigt. Svarene var stort set de samme i 2011.

8 af de unge (29 pct.) svarer, at de interesserer sig meget for at tale om sociale muligheder og sociale problemer, 16 unge (57 pct.) interesserer sig i nogen grad for at tale om det sociale, mens 4 unge (14 pct.) kun interesserer sig en lille smule for at tale om sociale muligheder og sociale problemer. Disse svar ligner i høj grad svarene fra de unge i 2011.

I 2011 var der 34 af de 37 unge, der svarede, at det meget eller i høj grad interesserede dem at tale om sociale muligheder og sociale problemer.

11 af de unge (39 pct.) taler ifølge oplysningerne fra 2013 meget med andre unge om sociale muligheder og sociale problemer, mens 9 (32 pct.) taler om det engang imellem. Det vil sige, at næsten 75 pct. taler meget eller engang imellem om sociale problemer og sociale muligheder. De resterende 8 unge (28 pct.) taler henholdsvis sjældent eller aldrig om sociale muligheder og sociale problemer.

Det samme ses i svarene på spørgsmålet om, hvorvidt den unge synes, det er let eller svært at tale om sociale muligheder og sociale problemer. Her er der ligeledes 20 unge (62 pct.), der enten synes, dette er meget let eller for det meste let at tale om, mens 8 unge (29 pct.) finder det svært at tale om sociale muligheder og sociale problemer.

Heller ikke i forhold til disse spørgsmål findes der markante forskelle mellem svarene i 2011 og svarene i 2013.

HAR OGSÅ I 2013 EN NOGENLUNDE VIDEN

De unge er også blevet bedt om at svare på et spørgsmål om, hvor meget de synes, de i dag ved om unges sociale muligheder og sociale problemer, se tabel 3.1.

TABEL 3.1

Unge i undersøgelsen fordelt efter angivelse af, hvor meget de ved om sociale muligheder og sociale problemer, særskilt for undersøgelsesår. Procent.

Omfang af viden	2011	2013
Jeg har en god viden	16	14
Jeg har en nogenlunde god viden	60	64
Jeg ved kun lidt	19	22
Jeg har ingen viden	5	0
Antal i alt	37	28

I 2013 er der ingen unge, der svarer, at de overhovedet ikke har nogen viden om sociale muligheder og problemer. Men der er dog ikke sket nogen bemærkelsesværdige ændringer: Både i 2011 og i 2013 er der godt 20 pct. af de unge, der kun har lidt viden eller ingen viden.

DE UNGE HAR DERES VIDEN FRA FLERE FORSKELLIGE KILDER

Ligesom i 2011 er de unge blevet spurgt om, hvorfra de har deres viden. Det vil være forventeligt, at der på dette punkt kan være forskel på de unges svar (simpelthen fordi de er blevet ældre), selvom der ikke er forskelle mellem deres svar om, hvor meget de ved om sociale muligheder og problemer, se tabel 3.2.

TABEL 3.2

Andelen af unge i undersøgelsen, der har deres viden om sociale muligheder og sociale problemer fra bestemte kilder, særskilt for undersøgelsesår. Procent.

Har sin viden fra:	2011	2013
Skolen	67	79
Forældrene	78	75
Udsendelser i radio	44	68
Udsendelser i tv	44	64
Internet	22	54
Kammerater	22	46
Avisen	22	46
Antal i alt	37	28

Anm.: Hver enkelt af de unge har kunnet angive flere kilder til viden.

Her er der sket store ændringer fra 2011 til 2013. Der er lige mange unge, der i 2011 og i 2013 svarer, at de har viden fra forældrene. Men på alle de øvrige svarmuligheder (skole, tv, radio, internet, aviser) er der flere unge i 2013 end i 2011, der angiver at have fået deres viden derfra. Svarene afspejler, at de unge i større udstrækning har brugt de forskellige muligheder, der er for at få mere viden. Svarene afspejler formentlig også, at de unge er blevet 2 år ældre og dermed har opsøgt eller er stødt på flere kilder til viden.

SOCIALE FORHOLD, SOM DE UNGE SER

Ligesom 2011 er der i spørgeskemaet en liste med 19 forskellige udsagn, der handler om henholdsvis sociale muligheder og sociale problemer. Ved hvert udsagn kan den unge svare ”enig”, ”delvis enig”, ”uenig” eller eventuelt ”ved ikke”.

I det følgende gennemgås svarene på samme måde som i 2011. Udsagnene er inddelt i grupper efter, hvad de handler om.

TIDLIGT FORBRUG AF CIGARETTER, HASH OG ALKOHOL

Ligesom i 2011 er det store flertal af de unge i 2013 enige i, at unge i Grønland generelt starter tidligt med at ryge cigaretter, ryge hash og drikke alkohol. De unge anser dette for et socialt problem.

- 86 pct. af de unge (24) er enige i, at det er et problem, at mange unge tidligt begynder at ryge cigaretter
- 75 pct. (21) er enige i, at det er et problem, at en del unge meget tidligt begynder at drikke alkohol
- 71 pct. (20) er enige i, at det er problem, at en del unge meget tidligt begynder at ryge hash.

De unge, der ikke er enige i disse tre udsagn, er i langt de fleste tilfælde delvist enige. Kun når det drejer sig om de unges tidlige forbrug af hash, er der 5 unge, der svarer, at de ikke ved, om de er enige (de svarer ikke, at de er uenige).

Fordelingen af svarene er de samme som i 2011. Et tidligt startende forbrug af cigaretter, hash og alkohol anses generelt som et socialt problem og som noget, man gerne vil have ændret (Nielsen & Bjerregaard, 2011). Det ville derfor have været overraskende (og måske også bekymrende), hvis de unge havde ændret holdning på dette område.

FORÆLDRES BRUG AF ALKOHOL OG HASH

Et stort forbrug af alkohol og hash hos forældrene var også et forhold, som de unge var opmærksomme på og karakteriserede som et socialt problem i 2011. I 2013 nævnes disse forhold igen som et socialt problem, de unge har øje for.

- 61 pct. af de unge (17) er enige i, at en hel del unge har problemer, fordi deres mor og/eller far har alkoholproblemer

- 57 pct. (16) er enige i, at en hel del unge har problemer, fordi deres mor og/eller far ryger hash.

Svarene afspejler igen den grønlandske virkelighed (Christensen, Kristensen & Baviskar, 2009), og fordelingen ligger tæt op ad de svar, der kom i 2011.

SEKSUELLE OVERGREB

Seksuelle overgreb mod børn og unge har i tiltagende grad været diskuteret i Grønland gennem de seneste år, ligesom der er etableret en institution (Saaffik), der skal arbejde med børn og unge udsat for seksuelle overgreb og informere om overgreb i hele landet.

- 64 pct. af de unge (18) er enige i, at en hel del unge har det svært, fordi de har været udsat for seksuelle overgreb.

Her er der lidt færre, der er enige, end der var i 2011, hvor i alt 76 pct. af de unge var enige. Det skal dog bemærkes, at udsagnet er, at der er en hel del unge, der har det svært, fordi de har været udsat for seksuelle overgreb. Det er således ikke et udsagn, der forholder sig til, hvor mange unge der har været udsat for overgreb.

DRUK OG KRIMINALITET

Druk og kriminalitet og deraf følgende kontakt med politiet er også noget, der diskuteres i Grønland. Igen er alle enige om, at der – i og med at der bliver drukket meget af i hvert fald en del af de unge – også vil være en del voldelig opførsel og en del kriminalitet (fortrinsvis tyveri og hærværk).

- 71 pct. af de unge (20) er enige i, at en hel del unge har problemer med politiet på grund af druk og voldelig opførsel
- 68 pct. (19) er enige i, at en hel del unge har problemer med politiet på grund af kriminalitet, fx tyveri.

Igen ligger fordelingen af svarene tæt op ad de svar, der blev givet i 2011. Dog er der flere, der er enige i, at en hel del unge har problemer med politiet på grund af kriminalitet, fx tyveri. I 2013 er 68 pct. enige, mens der i 2011 var 50 pct., der var enige.

SVAG SKOLEGANG, INGEN UDDANNELSE OG INTET ARBEJDE

Svag skolegang, ingen uddannelse efter folkeskolen og vanskeligheder med at finde lønnet arbejde er også nogle vanskeligheder, der drøftes i den grønlandske offentlighed. De unge fik også præsenteret tre udsagn, der handlede om dette.

- 86 pct. (24) svarede, at de var enige i, at der er alt for mange unge uden nogen faglig uddannelse efter folkeskolen
- 39 pct. af de unge (11) er enige i, at det er et problem, at mange unge er for dårlige til at læse
- 50 pct. af de unge (14) er enige i, at der er alt for mange unge, der står uden noget arbejde, når de er gået ud af skolen.

Samlet set er der en lidt større opmærksomhed på vanskeligheder forbundet med det forhold, at mange unge i Grønland ikke har nogen faglig uddannelse efter folkeskolen. I 2011 var der 63 pct. af de unge, der havde denne opfattelse, mens der var 86 pct. i 2013. Forskellen kan være et udtryk for, at de unge er blevet ældre, og at de er blevet opmærksomme på forholdet, fordi de nu selv står i den situation, at de skal finde ud af at få en mere erhvervsrettet uddannelse efter folkeskolen.

Der var stort set en lige stor andel af de unge i henholdsvis 2011 og 2013, der mente, at det er et problem, at mange unge er dårlige til at læse, og at mange unge står uden noget arbejde, når de er gået ud af skolen.

UNGES PSYKISKE VANSKELIGHEDER

Igen spørges der her til nogle relativt kendte forhold, som drøftes og kendes af mange i Grønland. De unge mener, at der til en vis grad er tale om

sociale problemer, men dog ikke så massivt som i forbindelse med udsagnene om brug af alkohol og hash hos såvel unge som deres forældre.

- 46 pct. af de unge (13) er enige i, at mange unge overvejer eller forsøger selvmord
- 43 pct. af de unge (12) er enige i, at mange unge synes, de har brug for mere hjælp fra andre, end de får
- 25 pct. af de unge (7) er enige i, at mange unge har det psykisk dårligt og går og har det svært
- 64 pct. af de unge (18) er enige i, at mange unge har svært ved at klare sig rent følelsesmæssigt, hvis de skal bo i en anden by end deres familie for at få en uddannelse.

Der er ingen ændring i andelen af unge, der mener, at det er et problem, at mange unge overvejer eller forsøger selvmord. Det samme gælder for udsagnet om, at mange unge synes, de har brug for mere hjælp fra andre, end de får.

Der er en mindre andel af de unge, der i 2013 svarer, at de er enige i, at mange unge går og har det psykisk dårligt. I 2011 var der 39 pct. af de unge, der svarede, at de var enige.

Hvad angår enigheden i det sidste udsagn om, at unge har svært ved at klare sig rent følelsesmæssigt, hvis de skal bo i en anden by end deres familie, er der sket en stor ændring. I 2011 var der 39 pct., der var enige, mens 64 pct. er enige i 2013. Den øgede enighed på det sidste punkt kan måske ses som et udtryk for, at de unge nu er så gamle, at de i højere grad er klar over, på hvilken måde det kan være svært at bo væk fra familien, så de på den måde er mere opmærksomme på, at der kan være tale om et socialt problem. Familien betyder virkelig meget for grønlændere, og det at savne familien er et tema, der ofte berøres, når grønlændere taler om at være væk fra familien.

UNGE HJÆLPER UNGE

For også at få et billede af de unges vurdering af potentielle ressourcer indeholder spørgeskemaet en række udsagn om forhold, som man i den almindelige debat sædvanligvis anser for at være gældende og for at være

en positiv del af den traditionelle grønlandske kultur. Det er udsagn, der handler om kammeratskab, om at hjælpe hinanden og om at dele.

- 43 pct. af de unge (12) er enige i, at unge som regel har et godt kammeratskab
- 29 pct. (8) er enige i, at unge ofte har den holdning, at man ikke skal blande sig i andre menneskers liv
- 46 pct. (13) er enige i, at de unge for det meste er gode til at hjælpe hinanden, når noget er svært
- 43 pct. (12) er enige i, at unge som regel er gode til at dele det, de har, med andre.

I 2011 var der en lidt større andel af de unge, nemlig 57 pct., der var enige i, at unge som regel har et godt kammeratskab. Andelen af unge, der er enige i, at man ikke skal blande sig i andre menneskers liv, er uforandret, og det samme gælder for andelen af unge, der er enige i, at unge for det meste er gode til at hjælpe hinanden. Der er heller ikke sket nævneværdige ændringer i andelen af unge, der er enige i, at unge som regel er gode til at dele det, de har, med andre.

SAMMENFATNING

De unges opmærksomhed på sociale problemer og sociale muligheder eller ressourcer svarer for det meste til, hvad de svarede i 2011.

Forskellene er (med forbehold for de små tal) følgende:

- Lidt færre unge er enige i, at der er en hel del unge, der har det svært, fordi de har været udsat for seksuelle overgreb
- Lidt flere er enige i, at en hel del unge har problemer med politiet på grund af kriminalitet, fx tyveri
- Flere unge er enige i, at det er et problem, at der er alt for mange unge uden nogen faglig uddannelse efter folkeskolen
- Færre unge er enige i, at mange unge har det psykisk dårligt og går og har det svært
- Flere unge er enige i, at mange unge har svært ved at klare sig følelsesmæssigt, hvis de skal bo i en anden by end deres familie for at få en uddannelse.

Både i 2011 og 2013 er det kun knap halvdelen af de unge, der er enige i, at der findes de potentielle ressourcer, der nævnes i udsagnene om kammeratskab, om at hjælpe hinanden og om at dele.

SOCIALE PROBLEMER, DER SKAL GØRES NOGET VED

Kapitel 3 gennemgik de unges vurderinger af, hvilke forhold de opfattede som sociale problemer. Dette kapitel fokuserer på, hvilke af de nævnte problemer, de unge mener, der skal gøres noget ved.

Svarene opgøres på samme måde som ved undersøgelsen med data fra 2011 for at se, om der er sket ændringer. Tabel 4.1 viser, hvor stor en andel af de unge (i procent), der henholdsvis i 2011 og i 2013 svarer ”ja, der skal gøres noget” for hvert af de udsagn, der angiver et socialt problem.

Ligesom i 2011 er der et flertal af de unge, der mener, der skal gøres noget ved de nævnte sociale problemer. Faktisk er der en øget tendens til at ønske, at der sker noget. I 2011 var der enkelte områder, hvor det ”kun” var godt halvdelen af de unge, der ønskede, at der skulle handles for at der kunne blive gjort noget ved det pågældende problem (unge uden faglig uddannelse efter folkeskolen, unge uden arbejde efter skolen, og unge, der har det psykisk dårligt). I 2013 var der flere, der mente, der skulle handles på sådanne sociale problemer.

TABEL 4.1

Andelen af unge i undersøgelsen, der angiver, at de mener, der skal gøres noget ved bestemte sociale problemer, særskilt for undersøgelsesår. Procent.

Socialt problem	2011	2013
Unge begynder tidligt at drikke alkohol	95	89
Unge begynder tidligt at ryge cigaretter	92	89
Unge begynder tidligt at ryge hash	86	93
Unge har det svært pga. seksuelle overgreb	86	93
Unge har det svært pga. forældres alkoholproblem	84	89
Unge har problemer med politi pga. kriminalitet	84	79
Unge har problemer med politi pga. druk og vold	78	86
Unge overvejer eller forsøger selvmord	73	82
Unge har det svært pga. forældres hashproblem	70	89
Mange unge er for dårlige til at læse	65	68
Unge uden faglig uddannelse efter folkeskolen	65	82
Mange unge uden arbejde efter skolen	57	71
Mange unge har det psykisk dårligt	58	82
Antal unge i alt	37	28

PROBLEMFYLDT BRUG AF ALKOHOL, CIGARETTER OG HASH

Ligesom i 2011 er unges tidlige forbrug af alkohol, cigaretter og hash områder, som næsten alle unge ønsker, der bliver handlet over for. Det samme gælder problemet med forældre, der har et stort forbrug af alkohol og hash. Alkoholforbruget er ganske vist faldet inden for de seneste år (der drikkes mindre pr. person, end der gør i Danmark), men alligevel er der i en hel del tilfælde tale om et forbrug, som har negative konsekvenser for børn og unge.

Det er interessant, at der i forhold til i 2011 er flere unge, der i 2013 nævner forældres brug af hash som et område, der bør handles på. Der tales i Grønland om, at hash er blevet et stigende problem, ligesom der findes mere hash, når folk, der ankommer med fly fra Danmark, undersøges, og det kan muligvis være det, der afspejles i de unges udtalelser.

SEKSUELLE OVERGREB

Næsten samtlige unge nævner i 2013, at seksuelle overgreb, som fører til, at unge har det svært, bør være et område, hvor der handles for at undgå problemerne.

Seksuelle overgreb er i langt højere grad blevet noget, man taler om og ønsker stoppet. Aktuelt er der indhentet nogen viden om, hvor stor en andel af børn og unge der bliver udsat for seksuelle overgreb (Pedersen & Bjerregaard, 2012). Desuden har fx den private organisation Bedre Børneliv aktuelt fået fondsmidler til at igangsætte en informationskampagne om seksuelle overgreb. Bedre Børneliv har containere med såvel materialer som mødefaciliteter, der bliver sejlet rundt til forskellige byer, hvor befolkningen kan få øget viden, ligesom de kan få mulighed for måske for første gang at drøfte deres egne erfaringer.

Selvstyret i form af Departementet for Familie og Justitsvæsen har også aktiviteter i gang. Dels har de projekter, der sætter fokus på andelen af børn, der har været udsat for seksuelle overgreb, dels har de igangsat et projekt, der indhenter information om seksuelle overgreb med henblik på at lære at forebygge overgrebene. Og endelig har de et stort behandlings-/terapiprojekt i gang, hvor der i flere byer er tilbud om gruppeterapi til mennesker, der som børn har været udsat for seksuelle overgreb.

INDIVIDUELLE PROBLEMER

I modsætning til 2011 er de unge i 2013 i højere grad opmærksomme på de mere individuelle problemer og giver udtryk for, at der efter deres mening bør gøres noget for at afhjælpe problemerne. 82 pct. peger på det forhold, at mange unge har det psykisk dårligt og går og har det svært, som et område, hvor der bør handles. I 2011 var det kun godt halvdelen af de unge, der havde den opfattelse.

Den øgede opmærksomhed på individuelle problemer kan dels hænge sammen med, at de unge nu selv er blevet 2 år ældre og derfor i højere grad selv kender til problemerne eller til jævnaldrende, der har det sådan. Dels en sammenhæng med, at der nok er kommet en øget opmærksomhed på sådanne forhold, og endelig hænge sammen med, at der er oprettet familiecentre i alle kommuner.

SAMMENFATNING

De unge har så at sige alle den opfattelse, at der bør gøres noget ved de sociale problemer. Hvor det i 2011 var flertallet, der mente, der burde gøres noget ved de fleste sociale problemer, mener flertallet i 2013, at der bør gøres noget ved hvert enkelt af de nævnte sociale problemer.

Forklaringen er formentlig primært, at de unge er 2 år ældre og derfor har mere viden om de forhold, hvilket i særligt grad har genereret flere udsagn om, at der skal handles i forhold til problemerne. De unge ved mere om hash, de ved mere om kontakt med politiet i forbindelse med druk og kriminalitet, ligesom de formentlig i langt højere grad er opmærksomme på de problemer, det kan medføre, at der er mange unge, der ikke har nogen videre uddannelse efter folkeskolen og (eventuelt som en følge deraf) ikke har fundet noget arbejde efter skoletiden. Samtidig er de unge mere vidende om, hvordan nogle unge kan have det psykisk dårligt og have et svært liv.

En måske mere perspektivrig forklaring kunne være, at de unge har lært af den debat, der i stigende grad finder sted i Grønland om netop sådanne forhold. Undersøgelsen har dog ikke data, som gør det muligt at udtale sig kvalificeret om dette.

HVEM HAR ANSVARET FOR AT HANDLE

Dette kapitel indeholder oplysninger om, hvem de unge mener har ansvaret for at handle. For at belyse dette har vi i spørgeskemaet opstillet en liste over forskellige personer, som hver især muligvis kan anses for at have del i ansvaret for at handle på de forskellige problemer.

For hver personkreds har de unge mulighed for at svare, at de pågældende enten ”i høj grad” eller ”i nogen grad” har ansvar, alternativt at de pågældende ”intet ansvar” har. Næsten ingen af de unge bruger kategorien ”intet ansvar”.

For at sammenligne svarene med de unges svar i 2011 er der i tabel 5.1 opstillet en liste over de forskellige mulige personkredse, der kan have ansvar for at handle i forhold til de enkelte problemer. Andelen af unge (i procent), der henholdsvis i 2011 og 2013 har svaret, at den pågældende kreds af personer ”i høj grad” har ansvar for at handle, er anført, så det er muligt at se, om der er sket forandringer i løbet af de 2 år.

Det fremgår af tabel 5.1, at der såvel i 2011 som i 2013 er flest unge, der mener, at det primært er forældrene, der har ansvaret for, at de kan ske noget på ét eller flere af de nævnte områder. Denne opfattelse er i overensstemmelse med flere af NAKUUSAs aktiviteter i de to seneste år, hvor der i særlig grad har været fokus på forældrene, og på, at de skulle være mere aktive til at tage vare på deres børn (www.nakuusa.gl). Henholdsvis 57 pct. og 43 pct. af de unge mener, at landspolitikere og

kommunalpolitikere i høj grad har et ansvar. Dette kan muligvis ses som et udtryk for, at de unge endnu ikke har så meget viden om politik og fx om forholdet med handling og økonomi. Det er heller ikke en debat, der virker særlig fremtrædende i Grønland (efter min opfattelse fra møder, aviser, tv og radio).

TABEL 5.1

Andelen af unge i undersøgelsen, der angiver, at bestemte personkredse i høj grad har ansvaret for, at der handles på områderne med sociale problemer, særskilt for undersøgelsesår. Procent.

Personkreds med høj grad af ansvar	2011	2013
Forældre	92	96
Politiet	53	39
De unge	50	68
Psykologer	50	75
Skolen	44	61
Ansatte i forskellige departementer	47	61
Landspolitikkerne	47	57
Kommunalpolitikere	32	43
Ansatte i kommunen	29	61
Antal i alt	34	28

For alle de øvrige nævnte personkredse adskiller de unges udsagn i 2013 sig fra udsagnene i 2011. Det er interessant, at de unge i 2013 i mindre grad mener, at politiet i høj grad har et ansvar. Dette er der 39 pct., der mener, hvor der i 2011 var 53 pct. (alle forskelle skal selvfølgelig læses med det forbehold, at det handler om ganske få unge, både i 2011 og i 2013). Det kan (med lidt forsigtighed) læses som et udtryk for, at de unge er blevet mere opmærksomme på kompleksiteten i de nævnte sociale problemer.

Ellers er det interessant, at en stor del af de unge i 2013 i højere grad mener, at psykologer, de unge selv, skolen, ansatte i de relevante departementer og ansatte i kommunerne i høj grad har et ansvar for, at der kan ske noget. I alle tilfælde er der flere unge i 2013 end i 2011, der mener, at der i høj grad er et ansvar hos de nævnte personkredse.

En (forsigtig) tolkning kan være, at de unge i et vist omfang ser det i høj grad at have et ansvar som et ansvar knyttet til konkrete personer og ikke som et ansvar knyttet til et lands struktur, organisation eller politiske ledelse (jævnfør, at landspolitikere og kommunalpolitikere i mindre grad anføres i høj grad at have et ansvar).

SAMMENFATNING

Denne rapport undersøger, om der siden afholdelsen af Youth Forum i oktober 2011 er sket ændringer i de unges viden og holdninger på en række områder vedrørende sociale muligheder og sociale problemer.

Der er formuleret følgende fem spørgsmål, som ønskes besvaret:

1. Mener de unge selv, at de i dag har en bedre viden om sociale muligheder og problemer, end de havde i 2011?
2. Taler de unge i dag i højere grad om sociale problemer, end de gjorde i 2011?
3. Hvordan vurderer de unge i dag sociale problemer? Har de samme vurdering af problemernes sværhedsgrad?
4. Har de unge i dag har samme vurdering som i 2011 med hensyn til, hvilke sociale problemer der bør gøres noget ved?
5. Hvem mener de unge i dag, det er, der primært har ansvaret for at handle, så problemerne kan blive afhjulpert?

Svarene på de fem spørgsmål skal ganske kort sammenfattes her. Samtidig skal det understreges, at der er meget få unge med i undersøgelsen. Der er derfor ikke tale om universelle resultater, der gælder for alle unge i Grønland. Undersøgelsen – og dermed svarene – handler udelukkende om de unge, der har svaret på skemaet henholdsvis i 2011 og i 2013.

SVAR PÅ DE FEM SPØRGSMÅL

- Spørgsmål 1. Mener de unge selv, at de i dag har en bedre viden om sociale muligheder og problemer, end de havde i 2011?

Der er ikke sket nogen ændringer med hensyn til, hvad de unge selv mener, de ved om sociale muligheder og sociale problemer. De unge havde en forholdsvis god viden i 2011 og har bevaret deres viden – eller vurderingen af deres viden – i 2013. Der er dog sket den ændring, at de unge i 2013 anfører langt flere kilder til deres viden. Formentlig er det derfor sådan, at de unge reelt ved mere, end de gjorde tidligere, samtidig med at de selv både i 2011 og i 2013 har vurderet, at de har en rimelig god viden (se kapitel 3).

- Spørgsmål 2. Taler de unge i dag i højere grad om sociale problemer, end de gjorde i 2011?

Heller ikke svarene på spørgsmålene om, hvor meget de unge taler om sociale problemer, har ændret sig nævneværdigt fra 2011 til 2013. De unge interesserer sig for sociale muligheder og sociale problemer. Cirka 75 pct. af de unge taler enten meget eller en gang imellem om sociale muligheder og problemer. De fleste synes, det er meget let eller for det meste let at tale om, mens 29 pct. finder det svært at tale om (se kapitel 3).

- Spørgsmål 3. Hvordan vurderer de unge i dag sociale problemer? Har de samme vurdering af problemernes sværhedsgrad?

Grundlæggende har de unge samme vurdering af sociale problemer i henholdsvis 2011 og 2013. Dog er der to ændringer. For det første er de unge i højere grad opmærksomme på det problem, der ligger i, at en hel del unge har kontakt med politiet på grund af kriminalitet og tyveri. For det andet er der i 2013 flere unge, der mener, det er et problem, at så mange unge ikke får nogen erhvervsuddannelse efter folkeskolen (se kapitel 3).

- Spørgsmål 4. Har de unge i dag har samme vurdering som i 2011 med hensyn til, hvilke sociale problemer der bør gøres noget ved?

Både i 2011 og i 2013 mener flertallet af de unge, at der bør gøres noget ved alle de sociale problemer, der er nævnt i undersøgelsen. Ønsket om handling er dog lidt større i 2013 – specielt tre emner nævnes af mange (og af flere end i 2011) som noget, der skal gøres noget ved. Det handler om unge, der har det svært på grund af forældrenes hashproblemer, unge uden nogen faglig uddannelse efter folkeskolen og det forhold, at mange unge har det psykisk dårligt (se kapitel 4).

- Spørgsmål 5. Hvem mener de unge i dag, det er, der primært har ansvaret for at handle, så problemerne kan blive afhjulpet?

På spørgsmålene om, hvem der primært har ansvaret for at handle, er der en række ændringer. Men både i 2011 og i 2013 peges der først og fremmest på forældrene. Samtidig finder vi, at der i 2013 er færre unge, der mener, at det er politiets ansvar at handle, og flere unge, der mener, at det i højere grad er de unge selv, psykologer, skolen, ansatte i forskellige departementer og ansatte i kommunen, der har ansvar for at handle. Både i 2011 og i 2013 er der færrest unge, der mener, at det er landspolitikerne eller kommunalpolitikerne, der har ansvar for at handle (se kapitel 5).

Ovenstående kan ses som et signal om, hvordan de unge tænker i dag i forhold til for 2 år siden. For det første bærer svarene præg af, at de unge er blevet 2 år ældre, og at de dermed tænker anderledes og ser anderledes på tingene på visse punkter. For det andet viser svarene, at de unge fortsat er engagerede og vidende.

RELEVANT LITTERATUR

- Bjerregaard, P. & I.K. Dahl-Petersen (red.) (2008): *Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2005-2007. Levevilkår, livsstil og helbred*. København: Statens Institut for Folkesundhed.
- Brochmann, H. (1992): *Bygden i Diskobugten*. København: Gyldendal.
- Christensen, E. (2013): *Ung i det grønlandske samfund. Unges viden om og holdning til sociale problemer og muligheder*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 13:16.
- Christensen, E. (2012): *NAKUUSA – vi vil og vi kan. En opfølgning på Youth Forum i Ilulissat 2011*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 12:12.
- Christensen, E., L.G. Kristensen & S. Baviskar (2009): *Børn i Grønland. En kortlægning af 0-14-årige børns og familiers trivsel*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 09:01.
- Curtis, T., F.B. Larsen, K. Helweg-Larsen & P. Bjerregaard (2002): "Violence, Sexual Abuse and Health in Greenland". *International Journal of Circumpolar Health*, 61, 2, s. 110-123.
- Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling (2011): *Redegørelse om børne- og ungestrategien*. Nuuk: Departementet.
- Folkver, P. & F. Hvilsom (1994): *Af den indre styrke. Beretninger om liv og død trehundrede kilometer nord for polarcirkelen*. Nuuk: Atuakkiorfik.

- Heinrich, J. (2010): *Eske Brun og det moderne Grønlands tilblivelse 1932-64*. Ph.d.-afhandling. Ilisimatusarfik. KVUG (Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland).
- Joelsen, A. (2010): *Komparativ undersøgelse af primær socialisering i det traditionelle Grønland og dagens Grønland gennem det sociale netværk Facebook*. Bacheloropgave. Nuuk. Ilisimatusarfik. Afdeling for Samfundsvidenskab, Sociologi.
- Kahlig, W. & N. Banerjee (red.) (2007): *Børn og unge i Grønland – en antologi*. Nuuk: MIPI.
- Karsberg, S. (2012): *En undersøgelse af forekomsten af potentielt traumatiserende oplevelser og post traumatisk stress syndrom blandt grønlandske unge*. København: Videnscenter for Psykotraumatologi, Syddansk Universitet.
- NAKUUSA & MIO (2012): *Med kærlig hilsen ...* Nuuk: NAKUUSA og MIO.
- Nathansen, K.M. (2004): *Fra 'den gode skole' til 'det gode liv': En diskussion om styrkelse af den personlige udvikling i Grønland gennem en koordineret opbygning af emotionelle og sociale kompetencer i hjem, daginstitution og skole*. København: Danmarks Pædagogiske Universitet.
- Niclasen, B.V. & Bjerregaard, P. (red.) (2011): *Folkesundhed blandt skolebørn*. København: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.
- Niclasen, B., K. Løngard, L. Laursen & C. Schnohr (2007): "Health on the Top. Results from the HBSC study in Greenland in 2006". [Original: Sundhed på Toppen. Resultater fra HBSC undersøgelsen i Grønland i 2006]. *Inussuk Arctic Research Journal*, 1:2007.
- Pedersen, C.P. & Bjerregaard, P. (2012): *Det svære ungdomsliv. Unges trivsel i Grønland 2011 – en undersøgelse blandt de ældste folkeskoleelever*. SIF's Grønlandstidskrifter nr. 24.
- Pedersen, J.M. (2001): *Grønlandske skolebørn ryger – en trussel for livet*. [Greenlandic Children Smoke – a Threat for Life] I: Jørgensen, P.S., B.E. Holstein & P. Due (red.): *Sundhed på vippen*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Pedersen, J.M. (1997): *Sundhedsadfærd blandt grønlandske skolebørn*. [Health Behaviour among Greenlandic Schoolchildren]. DIKE's Grønlandsskrifter, nr. 8, København.

Schiermacher, M. (2010): *Den moderne qivittog – En tilstand af permanent midlertidighed*. Specialeafhandling. Københavns Universitet. Institut for Antropologi.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2013

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Enkelte rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 13:01 Kjeldsen, M.M., H.S. Houlberg & J. Høgelund: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2012*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-141-7. e-ISBN: 978-87-7119-142-4. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:02 Liversage, A., R. Bille & V. Jakobsen: *Den danske au pair-ordning*. 281 sider. ISBN: ISBN 978-87-7119-143-1. e-ISBN: 978-87-7119-144-8. Vejledende pris 280,00 kr.
- 13:03 Oldrup, H., A.K. Høst, A.A. Nielsen & B. Boje-Kovacs: *Når børnefamilier sættes ud af deres lejebolig*. 222 sider. ISBN: 978-87-7119-145-5. e-ISBN: 978-87-7119-146-2. Vejledende pris: 220,00 kr.
- 13:04 Lausten, M., H. Hansen & V.M. Jensen: *God praksis i forebyggende arbejde – samlet evaluering af dialogprojektet. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse*. 173 sider. ISBN: 978-87-7119-147-9. e-ISBN: 978-87-7119-148-6. Vejledende pris: 170,00 kr.

- 13:05 Christensen, E.: *Ilasiaq. Evaluering af en bo-enhed for udsatte børn*. 75 sider. ISBN: 978-87-7119-149-3. e-ISBN: 978-87-7119-150-9. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 13:06 Christensen, E.: *Ilasiaq. Meeqqanut aarlerinartorsiortunut najugaqatigiiffimmik nalilersuineq*. 88 sider. ISBN: 978-87-7119-151-6. e-ISBN: 978-87-7119-152-3. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 13:07 Lausten, M., D. Andersen, P.R. Skov & A.A. Nielsen: *Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer. Rapport fra tredje dataindsamling af forløbsundersøgelsen af anbragte børn født i 1995*. 153 sider. ISBN: 978-87-7119-153-0. e-ISBN: 978-87-7119-154-7. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 13:08 Luckow, S.T. & V.L. Nielsen: *Evaluering af ressource- og risikoskema. Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge*. 90 sider. e-ISBN: 978-87-7119-156-1. Netpublikation.
- 13:09 Winter, S.C. & V.L. Nielsen (red.): *Lærere, undervisning og elevpræstationer i folkeskolen*. 265 sider. e-ISBN: 978-87-7119-158-5. Netpublikation.
- 13:10 Kjeldsen, M.M. & J. Høgelund: *Handicap og beskæftigelse i 2012. Regionale forskelle*. 59 sider. ISBN: 978-87-7119-159-2. e-ISBN: 978-87-7119-160-8. Vejledende pris: 60,00 kr.
- 13:11 Manuel, C. & A.K. Jørgensen: *Systematic review of youth crime prevention intervention – published 2008-2012*. 309 sider. e-ISBN: 978-87-7119-161-5. Netpublikation.
- 13:12 Nilsson, K. & H. Holt: *Halvering af dagpengeperioden og akutpakken. Erfaringer i jobcentre og A-kasser*. 80 sider. e-ISBN: 978-87-7119-162-2. Netpublikation.
- 13:13 Nielsen, A.A. & V.L. Nielsen: *Evaluering af projekt SAMSPIL. En udvidet modregruppe til unge udsatte mødre*. 66 sider. e-ISBN: 978-87-7119-163-9. Netpublikation.
- 13:14 Graversen, B.K., M. Larsen & J.N. Arendt: *Kommunernes rammevilkår for beskæftigelsesindsatsen*. 146 sider. e-ISBN: 978-87-7119-168-4. Netpublikation
- 13:15 Bengtsson, S. & S.Ø. Gregersen: *Integrerede indsatser over for mennesker med psykiske lidelser. En forskningsoversigt*. 106 sider. ISBN: 978-87-7119-169-1. e-ISBN: 978-87-7119-170-7. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 13:16 Christensen, E.: *Ung i det grønlandske samfund. Unges holdning til og viden om sociale problemer og muligheder*. 58 sider. e-ISBN: 978-87-7119-171-4. Netpublikation.

- 13:17 Christensen, E.: *Kalaallit inniaqatigiivini inuusuttuaqqat. Inuusuttuaqqat inoqatigiinnermi ajornartorsintit periarfissallu pillugit ilisimasaat isummertariaasaallu.* 66 sider. e-ISBN: 978-87-7117-172-1. Netpublikation.
- 13:18 Vammen, K.S. & M.N. Christoffersen: *Unge selvskade og spiseforstyrrelser. Kan social støtte gøre en forskel?* 156 sider. ISBN: 978-87-7119-173-8. e-ISBN: 978-87-7119-174-5. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 13:19 Fridberg, T. & M. Damgaard: *Volunteers in the Danish Home Guard 2011.* 120 sider. ISBN: 978-87-7119-175-2. e-ISBN: 978-87-7119-176-9.
- 13:20 Luckow, S.T., T.B. Jakobsen, A.P. Langhede & J.H. Pejtersen: *Bedre overgange for udsatte unge. Midtvejsvurdering af eftervernsinitiativet 'Vejen til uddannelse og beskæftigelse'.* 98 sider. ISBN: 978-87-7119-177-6. e-ISBN: 978-87-7119-178-3. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 13:21 Benjaminsen, L. & H.H. Lauritzen: *Hjemløshed i Danmark 2013. National kortlægning.* 182 sider. ISBN: 978-87-7119-179-0. e-ISBN: 978-87-7119-180-6. Vejledende pris: 180,00 kr.
- 13:22 Jacobsen, S.J., A.H. Klyngé & H. Holt: *Øremærkning af barsel til fædre. Et litteraturstudie.* 82 sider. ISBN: 978-87-7119-181-3. e-ISBN: 978-87-7119-182-0. Vejledende pris: 80,00 kr.
- 13:23 Thuesen, F., H.B. Bach, K. Albæk, S. Jensen, N.L. Hansen & K. Weibel: *Socialøkonomiske virksomheder i Danmark. Når udsatte bliver ansatte.* 216 sider. ISBN: 978-87-7119-183-7. e-ISBN: 978-87-7119-184-4. Vejledende pris: 210,00 kr.
- 13:24 Larsen, M. & H.S.B. Houlberg: *Lønforskelle mellem mænd og kvinder 2007-2011.* 176 sider. ISBN: 978-87-7119-185-1. e-ISBN: 978-87-7119-186-8. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:25 Larsen, M. & H.S.B. Houlberg: *Mere uddannelse, mere i løn?* 50 sider. e-ISBN: 978-87-7117-188-2. Netpublikation.
- 13:26 Damgaard, M., Steffensen, T. & S. Bengtsson: *Hverdagsliv og levevilkår for mennesker med funktionsnedsættelse. En analyse af sammenhænge mellem hverdagsliv, samliv, udsathed og type og grad af funktionsnedsættelse.* 193 sider. ISBN: 978-87-7119-189-9. e-ISBN: 978-87-7119-190-5. Vejledende pris: 190,00 kr.
- 13:27 Holt, H. & K. Nilsson: *Arbejdsfastholdelse af skadelidte medarbejdere. Virksomhedernes rolle og erfaringer.* 100 sider. ISBN: 978-87-7119-191-2. e-ISBN: 978-87-7119-192-9. Vejledende pris: 100,00 kr.

- 13:28 Rosdahl, A., T. Fridberg, V. Jakobsen & M. Jørgensen: *Færdigheder i læsning, regning og problemløsning med IT i Danmark*. 410 sider. ISBN: 978-87-7119-193-6. e-ISBN: 978-87-7119-194-3. Vejledende pris: 400,00 kr.
- 13:29 Rosdahl, A., T. Fridberg, V. Jakobsen & M. Jørgensen: *Færdigheder i læsning, regning og problemløsning med IT i Danmark. Sammenfatning af resultater fra PLAAC*. 62 sider. ISBN: 978-87-7119-195-0. e-ISBN: 978-87-7119-196-7. Vejledende pris: 60,00 kr.
- 13:30 Christensen, E.: *Børn i Mælkebøtten. Fra socialt udsat til mønsterbryder?* 125 sider. ISBN: 978-87-7119-197-4. e-ISBN: 978-87-7119-198-5. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 13:31 Christensen, E.: *Meeqqat Mælkebøttenimiittut. Isumaginninnikkut aarlerinartorsiorturniit ileqqunik allannortitsisumut?* 149 sider. ISBN: 978-87-7119-199-8. e-ISBN: 978-87-7119-200-1. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 13:32 Bengtsson, S., H.E.D. Jørgensen & S.T. Grønfeldt: *Sociale tilbud til mennesker med sindslidelse. Den første kortlægning på personniveau*. 130 sider. ISBN: 978-87-7119-201-8. e-ISBN: 978-87-7119-202-5. Vejledende pris: 130,00 kr.
- 13:33 Benjaminsen, L., J.F. Birkelund & M.H. Enemark: *Hjemløse borgere sygdom og brug af sundhedsydelser*. 206 sider. ISBN: 978-87-7119-203-2. e-ISBN: 978-87-7119-204-9. Vejledende pris: 200,00 kr.
- 13:34 Larsen, L.B. & S. Bengtsson: *Talblindhed. En forskningsoversigt*. 175 sider. ISBN: 978-87-7119-205-6. e-ISBN: 978-87-7119-206-3. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:35 Larsen, M.: *Lønforskelle mellem mænd og kvinder i industrien. Medarbejdere med håndværkspræget arbejde eller operator- og monteringsarbejde*. 978-87-7119-207-0. Netpublikation.
- 13:36 Bille, R., M.R. Larsen, J. Høgelund & H. Holt: *Falcks partnerskabsmodel på sygedagpengeområdet. Evaluering af et offentligt-privat samarbejde*. 234 sider. ISBN: 978-87-7119-208-7. e-ISBN: 978-87-7119-209-4. Vejledende pris: 230,00 kr.
- 13:37 Kjeldsen, M.M. & J. Høgelund: *Effektmåling af Forebyggelsesfondens projekter*. 96 sider. ISBN: 978-87-7119-210-0. e-ISBN: 978-87-7119-211-7. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 13:38 Björnberg, U. & M.H. Ottosen (red.): *Challenges for Future Family Policies in the Nordic Countries*. 260 sider. ISBN: 978-87-7119-212-4. e-ISBN: 978-87-7119-213-1. Vejledende pris: 250,00 kr.

- 13:39 Christoffersen, M.N. & A. Højen-Sørensen: *Børnehavens normeringer. En forskningsoversigt over opgørelsesmetoder*. 116 sider. e-ISBN: 978-87-7119-214-8. Netpublikation.
- 13:40 Holt, H., V. Jakobsen & S. Jensen: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2013*. 170 sider. ISBN: 978-87-7119-216-2. e-ISBN: 978-87-7119-217-9. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:41 Aner, L.G., A. Høst, W. Alim, A. Amilon, I.K. Nielsen & C.L. Rasmussen: *Boligsociale indsatser og buslejestøtte. Midtvejsevaluering af Landsbyggefondens 2006-2010 pulje*. 220 sider. ISBN: 978-87-7119-218-6. e-ISBN: 978-87-7119-219-3. Vejledende pris: 220,00 kr.
- 13:42 Bengtsson, S. & S. G. Knudsen: *Integration af behandling og social indsats over for personer med sindslidelse. Evaluering af seks forsøg*. 124 sider. ISBN: 978-87-7119-220-9. e-ISBN: 978-87-7119-221-6. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 14:01 Bach, H. B. & M. R. Larsen: *Dagpengemodtageres situation omkring dagpengeophør*. 135 sider. e-ISBN: 978-87-7119-223-0. Netpublikation.
- 14:02 Loft, L. T. G.: *Parinterventioner og samlivsbrud. En systematisk forskningsoversigt*. 81 sider. e-ISBN: 978-87-7119-225-4. Netpublikation.
- 14:03 Aner, L. G. & H. K. Hansen: *Flytninger fra byer til land- og yderområder. Højtuddannede og socialt udsatte gruppers flytninger fra bykommuner til land- og yderkommuner – Mønstre og motiver*. 169 sider. e-ISBN: 978-87-7119-226-1. Netpublikation.
- 14:04 Christensen, E.: *2 år efter starten på Nakuusa*. 154 sider. e-ISBN: 978-87-7119-228-5. Netpublikation.
- 14:05 Christensen, E.: *NAKUUSA aallartimmalli ukiut marluk qaangiuneri*. 158 sider. e-ISBN: 978-87-7119-228-5. Netpublikation.
- 14:06 Bengtsson, S., L. B. Larsen & M. L. Sommer: *Døvfødte børn og deres livsbetingelser*. 147 sider. ISBN: 978-87-7119-232-2. e-ISBN: 978-87-7119-233-9. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 14:07 Larsen, L. B., Bengtsson, S. & M. L. Sommer: *Døve og døvblevne mennesker. Hverdagsliv og levevilkår*. 169 sider. ISBN: 978-87-7119-234-6. e-ISBN: 978-87-7119-235-3. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 14:08 Oldrup, H. & A. Højen-Sørensen: *De aldersopdelte fokusområder i ICS. Kvalificeringen af den socialfaglige metode*. 189 sider. e-ISBN: 978-87-7119-236-0. Netpublikation.

- 14:09 Fridberg, T. & L. S. Henriksen: *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012*. 291 sider. ISBN: 978-87-7119-237-7. e-ISBN: 978-87-7119-238-4. Vejledende pris: 290,00 kr.
- 14:10 Lauritzen, H. H.: *Ældres ressourcer og behov i perioden 1997-2012. Nyeste viden på baggrund af ældredatabasen*. 142 sider. ISBN: 978-87-7119-239-1. e-ISBN: 978-87-7119-240-7. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 14:11 Larsen, M. R. & J. Høgelund: *Litteraturstudie af handicap og beskæftigelse*. 202 sider. ISBN: 978-87-7119-241-4. e-ISBN: 978-87-7119-242-1. Vejledende pris: 200,00 kr.

2 ÅR EFTER STARTEN PÅ NAKUUSA

Denne rapport undersøger, om der er sket ændringer i viden om og holdning til sociale spørgsmål for en gruppe unge, der i 2011 deltog i Youth Forum i Ilulissat i Grønland.

Youth Forum var den første aktivitet i projektet Nakuusa, der gennemføres i samarbejde mellem Departementet for Familie og Justitsvæsen, Grønlands Selvstyre og UNICEF Danmark. Projektet sigter på at forbedre børns vilkår og sikre deres grundlæggende rettigheder i overensstemmelse med FN's børnekonvention.

De unge har fået stillet samme spørgsmål under Youth Forum i 2011 og igen 2013 med henblik på at undersøge, om der er sket forandringer i deres viden og holdninger. Denne rapport indeholder resultaterne fra 2013 og viser, at forandringerne er små.

Resultaterne tyder samlet set på, at de unge ser det at have ansvar for at løse sociale problemer som noget, der i høj grad er knyttet til konkrete personer, og i mindre grad som et ansvar knyttet til et lands struktur og organisation.